

Самборський О. В.,

к.е.н., доцент, доцент кафедра
бухгалтерського обліку,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК: ХАРАКТЕРНІ РИСИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Реалізація ринкових принципів потребує впровадження нових інноваційних методів управління підприємством, що спричинило необхідність перегляду підходів до формування інформаційної системи на основі якої приймаються управлінські рішення. Ускладнення та різноманітність бізнес процесів кожного підприємства потребують прийняття оперативних та стратегічних рішень, які неможливо прийняти на основі загальної та жорстко регламентованої інформації системи обліку і звітності, що не враховує індивідуальних організаційних та технологічних особливостей конкретних підприємств. Це потребує створення такої інформаційної системи, тобто системи підготовки і обробки даних про діяльність підприємств, яка б відповідала вимогам управління та надавалась внутрішнім користувачам в процесі прийняття таких рішень.

На зарубіжних та вітчизняних підприємствах функцію такої системи у наданні інформації для калькулювання собівартості продукції, планування, контролю, оцінки та вирішення оперативних завдань, визначення успішності діяльності і перспектив подальшого розвитку підприємства покладено на управлінський облік. Історія розвитку управлінського обліку показує що його становлення на етапі мануфактурного виробництва як функція управління з часом набула розвитку через запровадження систем калькулювання собівартості продукції в самостійну систему управлінської політики підприємства та посилилась роль стратегічного управління в умовах глобальних технологічних змін. Це сприяло значному вдосконаленню існуючої системи управлінського обліку шляхом підвищення якості й продуктивності інформації. Як наслідок, була розроблена і впроваджена в практику система управлінського обліку основана на управлінні за видами діяльності [1].

Сучасний управлінський облік використовує зовнішню та внутрішню інформацію, бюджетування, аналіз діяльності підприємства в основу якого покладено управління витратами як шлях

запровадження кращих стратегій для забезпечення конкурентних переваг.

Дослідження проведене в 2003 році та опубліковане в «Managment accaounting quarterly» визначило основні характеристики управлінського обліку:

1. Управління витратами є ключовим питанням в стратегічному управлінні підприємством.

2. Особи які приймають управлінські рішення ідентифікують дієвість інформації про витрати.

3. Існують деякі фактори які впливають на якість інформації про витрати. Найбільш розповсюдженими чинниками, які спотворюють собівартість пов'язані з розподілом (30 %) накладних витрат, загальними послугами (20 %), і більшою різноманітністю продукту (19 %).

4. Низький рівень застосування нових інструментів в управлінні витратами. Дослідження показали що приблизно 23—24% як великих, так і малих підприємства послідовні та відносять до вищого пріоритету в застосуванні таких основних трьох інструментів - (1) планування ресурсів підприємства (ERP), (2) впровадження бюджетних процедур, і (3) нового програмного забезпечення. Наряду з цим, 15—16 % опитаних використовують в своїй діяльності такі методи управління витратами як activity-based costing (ABC) та управління продажем (CRM).

5. Широке використання традиційних інструментів управлінського обліку. Компанії віддають перевагу використанню кількісних методів (електронні таблиці) і традиційних методів управління вартістю (наприклад, повне поглинання full absorption costing), а також методам оперативного бюджетування [2].

Результати проведеного D. Clinton, L. White дослідження в 2012 році за аналогічним принципом показав, в основному, такі ж самі результати. Не дивлячись на це, поліпшення інформації про витрати поки ще не є пріоритетом, навіть у період рецесії, що триває. Це особливо помітно, якщо врахувати, що всі респонденти є членами ІМА які, високо цінують різні механізми підтримки фінансової рішень.

Що стосується осіб які формують і використовують управлінську інформацію то у 2012 найважливішим пріоритетом було скорочення витрат і фактори, що впливають їх ефективність. Це підтверджується опитуванням ІМА і спеціальною доповіддю в якій відзначено «... найбільш часто підприємства скорочує витрати за рахунок оптимізації процесів і поліпшення продуктивність праці» [3].

Зростаючі вимоги, складність, зосередженість на зовнішній фінансовій звітності негативно впливає на функцію управління бухгалтерами, їх досвід і лідерство в управлінні витратами. Важливість розуміння бухгалтерами — аналітиками постійних інформаційних змін для потреб управління підприємством повинно підвищити їх роль і значення [4]. Окрім того зростає попит на точності і прозорість калькулювання собівартості в зв'язку з триваючим економічним спадом, але це не вважається шляхом зниження витрат, як це було в 2003 році. Більшість підприємств зосередилися на зниженні витрат шляхом ефективності їх використання і підвищення рентабельності виробництва.

Використання великими і малими підприємствами бізнес-аналітики (BI) в 2012 році, має найбільш важливе значення ніж інформаційні сховища в 2003 році, для впровадження і прийняття управлінських рішень. Що стосується хмарних технологій, то про неї ще занадто рано говорити, тому що це нова технологія яка повністю не доведена та недостатньо сприймається користувачами щодо її використання і ефективності [3].

Епоха глобалізації перетворює бухгалтерів з рахівників в ділових партнери. І тому нові функції і нові завдання постають перед бухгалтерами в управлінні підприємством. Для успішного ділового партнерства вони повинні постійно удосконалювати свої знання в різних областях і поліпшити комунікативні навички, щоб ефективно спілкуватися зі своїми внутрішніми і зовнішніми користувачами на всіх рівнях управління організації.

Література

1. Добровський В. М., Гнилицька Л. В., Коришкова Р. С. Управлінський облік: навчальний посібник / За ред. В. М. Добровський. — К. : КНЕУ, 2008. — 278 с.
2. Ashish Garg, Debashis Ghosh, Chuen Nowacki. Roles and Practices in Management Accounting Today // Strategic Finance — July, 2003 — P. 30—35.
3. D. Clinton, Larry R. White The Role of the Management Accountant: 2003—2012 // Management Accounting Quarterly. — 2012 , V. 1 4(1). — P. 40—44.
4. Mohammad Ahid, Ayuba Augustine. The Roles and Responsibilities of Management Accountants in the Era of Globalization // Global Journal of Management and Business Research — 2012, V. 12 (15). — P. 43—53